

POLSKI INSTYTUT SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
BIURO ANALIZ

BIULETYN

nr 55 (300) • 12 lipca 2005 • © PISM

nr egz. _____

Redakcja: Sławomir Dębski (redaktor naczelny), Dorota Dołęgowska (redaktor techniczny), Adam Eberhardt, Maria Konopka-Wichrowska (red. tekstu), Maciej Krzysztofowicz, Grażyna Nowocień-Mach (redaktor tekstu), Emil Pietras (sekretarz Redakcji), Edyta Posel-Częściak, Rafał Tarnogórski

Szczyt G8 w Gleneagles w Wielkiej Brytanii

Artur Gradziuk

Pomimo zamachów w Londynie najważniejszymi tematami szczytu G8 pozostały przeciwdziałanie zmianom klimatycznym oraz pomoc dla Afryki. W pierwszej kwestii nie doszło do zmniejszenia różnicy poglądów między Stanami Zjednoczonymi a innymi członkami G8 i nie wyznaczono nowych, niższych limitów emisji gazów cieplarnianych. Zapowiedziano jednak wspieranie rozwoju technologii, które mogą ograniczyć tę emisję. W sprawie pomocy dla Afryki większość celów brytyjskiego przewodnictwa została zrealizowana: zwiększono pomoc finansową i umorzono zadłużenie. Nie osiągnięto postępu w sprawie zniesienia subsydiów dla rolnictwa.

Szczyt G8 w Gleneagles był wyjątkowy z dwóch powodów. Po pierwsze, w przeciwieństwie do poprzednich lat, kiedy był tylko jednym z kilku forów rozwiązujących najważniejsze problemy globalne, G8 stało się dla Zjednoczonego Królestwa głównym instrumentem dla realizacji założonych celów. Już na początku przewodniczenia Grupie premier Tony Blair zapowiedział, iż jego zamiarem jest zawarcie porozumienia w sprawie ochrony klimatu na ziemi oraz pomocy dla Afryki. Podkreślił wówczas, że oprócz terroryzmu międzynarodowego i rozprzestrzeniania broni masowego rażenia są to obecnie najpoważniejsze problemy świata. Do ich rozwiązania potrzebne są skoordynowane działania międzynarodowe, a G8 powinna w nich odegrać znaczącą rolę.

Po drugie, zamachy bombowe w Londynie 7 lipca wpłynęły na atmosferę spotkania i w szczególności sposób skoncentrowały uwagę przywódców G8 na terroryzmie. Wkrótce po atakach w londyńskim metrze wydano wspólne oświadczenie potępiające zamachy, zapowiadające wspólną walkę i pokonanie terroryzmu. W dalszej części spotkania, zgodnie z programem, głównymi zagadnieniami dyskusji pozostały zmiany klimatyczne oraz pomoc dla Afryki.

Przeciwdziałanie zmianom klimatycznym. Argumentując wybór tego zagadnienia na jeden z dwóch głównych tematów przewodnictwa Zjednoczonego Królestwa w G8, Tony Blair wyjaśniał, że bez stabilnego klimatu walka z innymi zagrożeniami dla środowiska będzie niemożliwa, a odkładanie problemu zwielokrotni przyśle koszty jego rozwiązania. Celem Blaira było, aby G8 przyjęła rolę inicjatora dzia-

łań zmierzających do powstrzymania globalnego ocieplania się klimatu oraz zwiększenia międzynarodowej świadomości skali zagrożenia.

Państwa G8 wytwarzają około 47% światowej emisji dwutlenku węgla, z czego aż 25% przypada na Stany Zjednoczone. Siedmiu członków G8 podpisało Protokół z Kioto wyznaczający limity ograniczenia emisji gazów cieplarnianych i podejmuje działania na rzecz osiągnięcia wyznaczonych im poziomów. Jednakże USA, po zmianie administracji, odmówiły ratyfikowania Protokołu, kwestionując wyniki badań naukowych wyjaśniających przyczyny ocieplania się klimatu. Poprzez umieszczenie kwestii zmian klimatu w programie szczytu G8 Blair usiłował nakłonić USA do zmiany stanowiska, aby można było osiągnąć kompromis umożliwiający zobowiązanie największego emitenta dwutlenku węgla do przeciwdziałania globalnemu ociepleniu. Niemniej trudno było oczekiwać, że podczas szczytu zostanie zawarte porozumienie, w którym USA zgodzą się na przyjęcie określonych limitów redukcji emisji gazów cieplarnianych.

Stanowisko prezydenta G.W. Busha w sprawie zmian klimatu od 2001 r. pozostaje niezmiennie. Opiera się ono na trzech argumentach: nie udowodniono naukowo związku między działalnością człowieka a globalnym ociepleniem, koszty spowodowane wyznaczeniem ścisłych limitów emisji gazów są nieuzasadnione; priorytetem USA jest wspieranie innowacyjności technologicznej, dzięki czemu można ograniczyć stosowanie paliw, których spalanie powoduje emisję dwutlenku węgla. Takie też stanowisko prezydent G.W. Bush prezentował przed przyjazdem do Szkocji i podczas szczytu nie doszło do zasadniczego zbliżenia stanowisk z pozostałymi członkami G8. Prezydent G.W. Bush przyznał jednak, iż jest związek między działalnością człowieka a ocieplaniem klimatu. Przyznanie to może w przyszłości otworzyć drogę do porozumienia. Pomimo to nie należy oczekiwać, iż USA zrezygnują z traktowania z rezerwą wyników badań potwierdzających tę tezę. Ale bez osiągnięcia konsensusu z udziałem USA niemożliwe będzie włączenie do dyskusji Chin i Indii, gdzie skala problemu jest coraz większa.

W przyjętym planie działania odniesiono się do propozycji G.W. Busha i zapowiedziano wspieranie dążeń do rozwoju przyjaznych środowisku nowych technologii oraz ułatwienie dostępu do nich krajom rozwijającym się. Kraje te mają też uczestniczyć w dyskusji na temat przyszłego porozumienia – po wygaśnięciu w 2012 r. Protokołu z Kioto. Z rozczarowaniem przyjęto końcowe porozumienie, w którym nie znalazły się ilościowe zobowiązania do ograniczania emisji gazów cieplarnianych. Zdaniem przedstawicieli NGO, uniemożliwi to ich rzeczywistą redukcję.

Pomoc Afryce. Choroby zakaźne, dostęp do opieki zdrowotnej, głód, ubóstwo, konflikty etniczne, korupcja, zadłużenie, słabe rządy – to dobrze znane problemy od dawna dotykające Afrykę. Państwa afrykańskie nie są zdolne same sobie z nimi poradzić. Dotychczasowe działania krajów rozwiniętych również nie poprawiły znacząco sytuacji. Kwestia pomocy Afryce zajmuje ważne miejsce w programie szczytów G8 i co roku podejmowane są różne inicjatywy. Do najważniejszych można zaliczyć *Heavily Indebted Poor Countries* (1996), Globalny Fundusz do Walki z AIDS, Malaria i Gruźlicą (2000), Plan Działania dla Afryki (2002). Pomimo to pomoc jest stosunkowo niewielka wobec skali problemów. Tony Blair i Gordon Brown liczyli na to, że uczynienie kwestii pomocy Afryce pierwszoplanową przyczyni się do zwielokrotnienia wysiłków na rzecz realizacji przyjętych przez ONZ w 2000 r. Milenijnych Celów Rozwoju, najważniejszego długookresowego programu pomocy Afryce.

W 2004 r. Tony Blair powołał specjalną Komisją ds. Afryki, która w marcu br. opublikowała raport z zaleceniami podjęcia przez państwa G8 działań, z których najważniejszymi są: całkowite umorzenie długów państw najuboższych; zwiększenie rocznej pomocy dla Afryki o 25 mld dolarów do 2010 r. i o kolejne 25 mld dolarów do 2015 r.; zniesienie subsydiów dla rolnictwa, które uderzają w rolników z państw ubogich; likwidacja barier handlowych utrudniających dostęp towarów z Afryki do rynków państw najbogatszych – nie tylko ceł, lecz także uproszczenie reguł pochodzenia oraz standardów bezpieczeństwa towarów. Można te działania traktować jako program, na którego akceptację przez członków G8 liczył Tony Blair.

Główne zalecenia Komisji ds. Afryki dotyczą kwestii bardzo trudnych do uzgodnienia. Pierwsza z nich – umorzenie długów, była przedmiotem negocjacji tegorocznych spotkań ministrów finansów G7 (bez Rosji) z Bankiem Światowym i MFW. Gordon Brown liczył na całkowite umorzenie długów wobec instytucji międzynarodowych dla 62 państw. Udało się 11 czerwca br. osiągnąć porozumienie, w którym postanowiono umorzyć dług 18 krajom, głównie afrykańskim, na łączną kwotę 40 mld dolarów. Niemniej państwa te wciąż będą musiały rozliczyć zobowiązania wobec prywatnych instytucji oraz rządów innych państw. W Gleneagles natomiast osiągnięto porozumienie w sprawie zwiększenia pomocy finansowej, zgodnie z celem Blaira, o 25 mld dolarów rocznie. Członkowie G8 przyjęli indywidualne zobowiązania zwiększenia tej pomocy: UE do 0,56% dochodu narodowego do 2010 r., Niemcy i Włochy – 0,51% do 2010 r., Francja – 0,5% do 2007 r., Wielka Brytania – 0,7% do 2013 r., USA, Japonia i Kanada – podwojenie obecnej pomocy do 2010 r., Rosja – umorzenia 11,3 mld dolarów długu państwowemu afrykańskim. Choć zobowiązanie zwiększenia pomocy jest wysokie, w wielu przypadkach jest ono jedynie powtórzeniem wcześniejszych obietnic, które nie zostały spełnione. Natomiast deklaracja o likwidacji subsydiów rolnych mających zwiększyć dostęp produktów z Afryki do rynków najbogatszych państw budzi rozczarowanie. Bez ustalenia konkretnych kwot i terminów redukcji trudno oczekiwać, że państwa afrykańskie skorzystają z tej szansy na rozwój.

Inne zagadnienia. Państwa G8 zadeklarowały zwiększenie inwestycji w eksploatację, produkcję i infrastrukturę energetyczną, dla sprostania rosnącym potrzebom energetycznym gospodarki światowej. Zapowiedziano też rozwój dialogu między państwami producentami a importerami ropy naftowej, dla ograniczenia wahań podaży i cen na rynku międzynarodowym. W innym oświadczeniu zadeklarowano poparcie dla liberalizacji handlu i pomyślnego zakończenia negocjacji WTO w ramach Doha Development Agenda (DDA). I właśnie w tej kwestii wiele zależy od woli państw G8. Brak konkretnych deklaracji w sprawie zniesienia subsydiów rolnych wskazuje na duże prawdopodobieństwo nieosiągnięcia porozumienia w sprawie DDA podczas Konferencji Ministerialnej WTO w grudniu 2005 r. Ponadto przywódcy G8 zadeklarowali, że po wycofaniu Izraela ze Strefy Gazy przeznaczą dla Autonomii Palestyńskiej 3 mld dolarów rocznie na przeprowadzenie reform gospodarczych i politycznych. Przewodnictwo G8 przejmuje obecnie Rosja, która w 2006 r. zorganizuje kolejny szczyt w Sankt Petersburgu. Federacja Rosyjska będzie próbowała wykorzystać przewodnictwo w G8 do podniesienia swojego prestiżu międzynarodowego oraz do uzyskania członkostwa we wszystkich forach Grupy 7/8, a więc do włączenia się w spotkania G7 ministrów finansów i prezesów banków centralnych.

OGŁOSZENIA

**POLSKI INSTYTUT SPRAW
MIĘDZYNARODOWYCH**

ogłasza rekrutację do
II edycji
STUDIUM POLITYKI ZAGRANICZNEJ
W
KOLEGIUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH

(październik 2005 – czerwiec 2006)

PROGRAM STUDIUM OBEJMUJE CZTERY KURSY:

- *Polityka zagraniczna RP*
- *Polska w Unii Europejskiej*
- *Historia polskiej polityki zagranicznej w XX wieku*
- *Kształtowanie polityki zagranicznej*

WYKŁADOWCY: wysocy urzędnicy państwowi, dyplomaci, pracownicy nauki, politycy

Absolwent otrzyma Dyplom ukończenia Studium Polityki Zagranicznej w Kolegium Stosunków Międzynarodowych.

ZASADY REKRUTACJI: O przyjęcie mogą ubiegać się pracownicy administracji publicznej, którzy posiadają dyplom ukończenia wyższych studiów magisterskich. Limit przyjęć wynosi 30 osób.

Dokumenty proszę składać do 29 lipca 2005 r. na adres:

POLSKI INSTYTUTU SPRAW MIĘDZYNARODOWYCH
KOLEGIUM STOSUNKÓW MIĘDZYNARODOWYCH
ul. Warecka 1a, skr. poczt. nr 1010, 00-950 Warszawa 1

INFORMACJE:

tel. (22) 556 80 66, 556 80 00
kolegium@pism.pl

Szczegółowe informacje oraz formularze rekrutacyjne dostępne na stronie:
www.pism.pl